

XIZMATLAR SOHASIDA INSON RESURLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YO‘LLARI

Bekzod Saydazim o‘g‘li Burxonov
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Inson resurslarini boshqarish”
kafedrası assistant-stajyori
burxonovbekzod07@gmail.com

Annotasiya: Maqolada xizmatlar sohasida inson resurslarini takomillashtirishning innovatsion yo‘llari haqida so‘z boradi. Shuningdek, yumshoq va qattiq ko‘nikmalarning inson resurlaridagi ahamiyati haqida izlanishlar olib borilgan. Inson resurlarining rivojlanishida zamon va makon ta’sirining muhim jihatlariga ham e’tibor qaratilgan. Maqolada zamonaviy yangi texnologiyalar orqali inson kapitalini xizmat ko‘rsatish korxonalarida rivojlantirish kerakligiga e’tibor qaratilgan. Inson resurslarini takomillashtirishda zamon va makonning ta’sir haqida ham alohida to‘xtalib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Inson resurslari, xizmat ko‘rsatish korxonalari, ko‘nikmalar, ta’lim, strategiya, iqtisodiyot, xodimlar, jamoa, innovatsiya, innovatsion yondashuv, resurslar, sun’iy intellekt, malaka, tizim, KPI, zamonaviy yondashuvlar.

Kirish. Bugungi globallashtirish davrida tashkilot va xizmat ko‘rsatish korxonalarida inson resurslarini takomillashtirish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlarga ko‘ra, inson kapitaliga investisiyalar tashkilotlarning samaradorligini 20-30% ga oshirishi mumkin ekanligi isbotlangan¹. Inson kapitalining samaradorligini oshirish, malakali va yuqori tajribaga ega kadrlarni shakllantirish tashkilot muvaffaqiyatining kaliti hisoblanadi. Shu sababli, innovatsion yondashuvlar inson resurslarini boshqarishda muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy texnologiyalar inson resurslarini boshqarishda muhim vositaga aylanmoqda desak yanada to‘g‘ri bo‘ladi. Buni quyidagi misollar orqali ko‘rib olamiz:

- Sun’iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlar orqali – xodimlarni saralash, malaka oshirish jarayonlarini tezlashtirish va samaradorligini oshirish imkonini beradi. Tadqiqotlarga ko‘ra, sun’iy intellekt HR sohasidagi jarayonlarni 40% ga tezlashtiradi.

¹ McKinsey, “Investitsiyalar tahlili” 2023

- Bulutli texnologiyalar orqali – masofaviy ish tizimini rivojlantirish, xodimlarning istalgan joydan ishlashiga imkon yaratadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2021 yilda bulutli texnologiyalarga o'tgan kompaniyalar mahsuldorligini 25% ga oshirgan.

- Big Data va analitika orqali – ishchi kuchining holatini tahlil qilish, resurslarni samarali taqsimlashga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili. Sh.U. Kayumovaning maqolasida inson resurslarini boshqarish jarayonini samarali tashkil etishda foydalaniladigan zamonaviy yondashuvlar va usullar tahlil qilingan. Xizmat ko'rsatish korxonalarida inson resurslarini boshqarish samaradorligi kadrlar salohiyati, mehnat unumdorligi, motivatsiya tizimining samaradorligi va tashkilotning strategik maqsadlariga erishish darajasi kabi muhim jihatlarni qamrab oluvchi ko'rsatkichlar asosida baholanadi. Maqolada Toshkent viloyati G'aznachilik xizmati misolida inson resurslarini boshqarish jarayonini tashkil etishda qo'llaniladigan asosiy tamoyillar, ularning amaliy ahamiyati hamda tahliliy yondashuvlarning afzalliklari o'rganilgan. Tadqiqot davomida inson resurslarini boshqarish samaradorligini oshirish uchun muhim bo'lgan kadrlar boshqaruvi strategiyasini takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va motivatsiya tizimini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu tadqiqot natijalari inson resurslarini boshqarish jarayonlarini yanada samarali tashkil etish va tashkilot faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan strategik qarorlar qabul qilishda amaliy ko'mak sifatida foydalanilishi mumkinligi haqida aytilgan²

M.Xomidov O'zbekiston Respublikasida innovatsiyalarni sanoatga joriy etishning ahamiyati va uni iqtisodiyotni rivojlanishidagi o'rne, bugungi kunda jamiyat farovonligi yo'li yoritilgan. Undan tashqari amaliy yondashuvlar innovatsion jarayonlarni yangi bosqichga olib chiqish darajasi ko'rib chiqilgan. Raqamli iqtisodiyotning xalqaro miqyosda innovatsion yondashuvlari amaliyot qay tarzda namoyon bo'lishi hamda mamlakatimizda ushbu yo'nalishda amalga oshirilishi lozim bo'lgan chora tadbirlari o'rganilgan³.

Sh. Yarmatovning Maqolasida inson kapitali singari iqtisodiy toifani ishlab chiqish va o'rganish, milliy iqtisodiyotning jadal rivojlanishi va barqaror o'sishiga erishish uchun mamlakat hududlari darajasida innovatsion muhitni yaratish va shakllantirish, inson kapitaliga e'tiborning pasayishi, ta'lim tizimidagi uzilishlar oqibatida samaradorlikning keskin pasayib ketishi, sarflangan sarmoyaning foyda keltirish ko'rsatkichi past ko'rsatkichni tashkil etishidagi mavjud muammolar mavjud muammolari nazariy hamda amaliy jihatdan atroflicha tahlil qilingan. Shuningdek,

² <https://scientific-jl.com/luch/article/view/342>

³ https://www.herald.kokanduni.uz/index.php/public_html/article/view/253

inson kapitaliga kiritilayotgan sarmoyalar samaradorligini oshirish bo'yicha muhim xulosa va takliflar berilgan⁴.

Tadqiqotlar metodologiyasi. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi xizmat ko'rsatish korxonalarida zamonaviy iqtisodiy va texnologik sharoitda inson resurslarini boshqarish tizimini innovatsion yondashuvlar asosida takomillashtirish yo'llarini aniqlashdan iboratdir. Tadqiqot doirasida inson resurslarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi ilg'or metodlar, vositalar va tashkiliy-uslubiy mexanizmlar o'rganildi hamda ularning amaliyotdagi samaradorligi tahlil qilindi. Tadqiqot ob'ekti sifatida inson resurslari boshqaruvi tizimi tanlab olindi, uning predmeti esa inson resurslarini takomillashtirishga qaratilgan innovatsion usullar va yondashuvlar bo'lib xizmat qildi. Tadqiqotning ilmiy asoslanganligi va obyektivligini ta'minlash maqsadida bir nechta metodlardan foydalanildi. Xususan, tahliliy metod yordamida mavjud ilmiy-adabiy manbalar, statistik ma'lumotlar va xalqaro tajribalar asosida inson resurslarini boshqarish holati chuqur o'rganildi. Taqqoslash metodi orqali O'zbekiston tajribasi va boshqa rivojlangan davlatlar tajribalari bilan solishtirilib, o'zaro farqlar va o'xshashliklar tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida ishonchli va rasmiy manbalarga tayanildi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Davlat statistika qo'mitasi hisobotlari, xalqaro tashkilotlar (ILO, OECD, UNDP) materiallari, ilmiy maqolalar, monografiyalar va zamonaviy darsliklardan foydalanildi. Ma'lumotlar tanlashda ularning dolzarbligi, yangiligi va amaliy ahamiyatiga alohida e'tibor qaratildi.

Tahlil va natijalar. Endi xizmat ko'rsatish korxonalarida kompetensiya va ko'nikmalarni rivojlantirishning inson resurslaridagi ahamiyati haqida to'xtalsak. Innovatsion muhitda inson resurslarini rivojlantirishning yana bir muhim jihati – ularning bilim va ko'nikmalarini uzluksiz yangilab borishdir. Buning uchun:

- Onlayn ta'lim va kurslar – xodimlarga malaka oshirish va yangi bilimlarni egallash imkonini beradi. Turli onlayn platformalar orqali ta'lim olgan xodimlarning unumdorligi 35% ga oshganligi kuzatilgan⁵.

- Mentorlik dasturlari – tajribali mutaxassislar yosh kadrlarga yo'l-yo'riq ko'rsatishi natijasida ularning kasbiy rivojlanishiga yordam beradi. Tadqiqotlarga ko'ra, mentorlik dasturlarida ishtirok etgan xodimlar o'z kasbiy yo'nalishlarida 20% tezroq rivojlanishadi.

- Korxona ichidagi treninglar va munozaralar – ish jarayonida xodimlarning o'rganish imkoniyatlarini oshiradi.

⁴ <https://scientific.tues.uz/index.php/BSRTUES/article/view/49>

⁵ Harvard Business Reviyew, 2022

Xizmat ko'rsatish korxonalarida xodimlarning samaradorligi ko'p jihatdan ish muhitiga bog'liq. Innovatsion yondashuvlar orqali qulay ish muhitini shakllantirish mumkin. Bunda, moslashuvchan ish vaqti – xodimlarning individual ehtiyojlariga moslashish, ularning ish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, moslashuvchan ish jadvali bilan ishlovchi xodimlarning 80% dan ortig'i o'z ish joyidan mamnun. Ijodiy muhit yaratish esa xodimlarning yangi g'oyalar ilgari surishiga imkoniyat yaratishdir. Raqobatbardosh rag'batlantirish tizimi bu xodimlarning mehnatiga munosib rag'bat berish orqali ularning motivasiyasini oshirishga yordam beradi. Ma'lumotlarga ko'ra, yaxshi mukofot tizimiga ega korxonalarda xodimlarning sodiqligi 50% ga oshadi. Innovatsion yondashuv orqali inson resurslarini boshqarish jarayonida korporativ madaniyat ham muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Bunda:

-Jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish – samarali kommunikasiya va jamoa bo'lib ishlashni shakllantirish.

-Xodimlarning fikr-mulohazalarini inobatga olish – tashkilot ichidagi muhitni yaxshilash va innovatsiyalarni joriy etishga yordam beradi.

Xulosa. Xizmatlar sohasida inson resurslarini takomillashtirish hamda samaradorligini oshirish va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion texnologiyalar, malaka oshirish, moslashuvchan ish muhitini yaratish va korporativ madaniyatni rivojlantirish orqali tashkilotlar o'z oldiga qo'ygan maqsadlarga erishishi ancha osonlashadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson kapitaliga investisiya kiritgan korxonalar o'rtacha 25-35% yuqori daromadga erishadi. Shu sababli, zamonaviy yondashuvlardan foydalanish har bir korxona va tashkilot uchun ustuvor vazifa bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sh.M.Mirziyoyev - Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi
2. B.Burxonov. "O'zbekiston yoshlarida innovatsion salohiyatini oshirish".
3. "Analysis of the activities of young leaders in enterprise management" Kholiqulov Anvar Nematovich, 2Mirzaeva Shirin Nodirovna, 3Burkxonov Bekzod Saidazim o'g'li
4. <https://www.spot.uz/oz/2024/01/19/gdp-2023/>
5. <https://yuz.uz/uz/news/inson-kapitaliga-etibor--asosiy-vazifa>
7. Inson kapitalining xizmatlar sohasidagi o'rnini. Mamayunus Qarshibaevich Pardaev, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti professori, i.f.d. Bekzod Saydazim o'g'li Burxonov, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti 1-bosqich magistranti. "Лучшие интеллектуальные исследования" xalqaro ilmiy elektron jurnali

6. <https://uza.uz> ochiq rasmiy axborot makoni
7. Harvard Business Reviyew, 2022
8. McKinsey, “Investitsiyalar tahlili” 2023
9. <https://scientific-jl.com/luch/article/view/342>
10. https://www.herald.kokanduni.uz/index.php/public_html/article/view/253
11. <https://ijmri.de/index.php/jmsi/article/view/365>
12. https://sies.uz/#/pagesView/view/anjuman_514